

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Bendros konsoliduotos pelno mokesčio bazės sukūrimo ES

(2006/C 88/12)

Europos Komisijos narys László Kovács, vadovaudamasis Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2005 m. gegužės 13 d. kreipėsi į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą su prašymu pateikti tiriamąją nuomonę dėl *Bendros konsoliduotos pelno mokesčio bazės sukūrimo ES*.

Ekonominės ir pinigų sąjungos bei ekonominės bei socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. sausio 27 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Lars Nyberg.

424-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. vasario 14–15 d. (vasario 14 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 94 nariams balsavus už, 6 – prieš ir 4 susilaikius.

Išvados ir rekomendacijos

Jau 1992 metais Onno Ruding savo pranešime konstatavo būtinybę parengti bendras taisykles mokesčių bazei nustatyti. Be to, pasiūlymą buvo raginama išplėsti, įtraukiant klausimą dėl minimalaus ir maksimalaus apmokestinimo tarifų.

Šiuo metu, kai yra sukurta darbo grupė, kuri, vadovaujama Komisijos, netrukus parengs pasiūlymą dėl bendros konsoliduotos pelno mokesčio bazės, EESRK nuomone, pagaliau yra žengtas žingsnis teisinga linkme. Atsižvelgiant į klausimo sudėtingumą, visiškai suprantama, kad šiam darbui atlikti prireiks trejų metų. Be to, ši grupė atlieka darbus labai skaidriai. Visi dokumentai tiesiogiai pateikiami internete, taigi visi pageidaujantys turi galimybę sekti diskusijų eigą. Žvelgiant į ateitį, reikėtų stengtis išvengti, kad neryžtingumas keičiant per ilgą laiką nusistovėjusias nacionalines sistemas sulėtintų bendros pelno mokesčio bazės įvedimą. Valstybės narės privalo parodyti, kad narystė Europos Sąjungoje yra vertinga, nes tik Europos Sąjungoje yra galimybė įvesti bendrą konsoliduotą pelno mokesčio bazę. Taip pat kol kas derėtų atidėti klausimą dėl mokesčio tarifo, kad būtų galima sumažinti sunkumus, išylančius siekiant susitarimo dėl mokesčio bazės.

Apmokestinimo sistemas iš esmės turi kurti politikai. Bendras pelno mokesčio taisyklės turi nustatyti Ministrų Taryba ir Europos Parlamentas, antraip ši sritis laipsniškai taps reglamentuojama Europos Teisingumo Teismo praktikos. Be to, labai svarbu, kad diskusijose dalyvautų socialiniai partneriai ir apskritai visa pilietinė visuomenė.

Kuriant bendrą pelno mokesčio bazę vadovaujamasi principu: „Niekas nėra aišku tol, kol nepaaiškėja viskas“. Tačiau kai egzistuoja rimtas vilkinimo pavojus, reikėtų nuolat patikrinti, ar nėra galimybių, įgyvendinant antrines direktyvas, laipsniškai pradėti vykdyti dalinių sprendimų, dėl kurių jau yra pasiekti susitarimai.

Klausimai, kuriuos būtina numatyti, yra iš dalies juridinio, iš dalies ekonominio pobūdžio ir iš dalies techniniai. Komitetas norėtų paraginti Komisiją ir valstybes nares — nepaisant

daugybės techninių detalių ir tarp valstybių esančių ženklų skirtumų — visų pirma atsižvelgti į ekonominius pranašumus, kuriuos suteiks bendra konsoliduota pelno mokesčio bazė.

Šios nuomonės pabaigoje galima rasti Komitete vykusių diskusijų aptariant pasiūlymus, susijusius su bendros konsoliduotos pelno mokesčio bazės principais, santrauką. Be to, darbo, susijusio su techniniais aspektais, klausimais Komitetas ragina Komisiją vadovautis nuomonėje išdėstytais principais. Komitetas nusprendė sutelkti visą dėmesį į principų pagrindimą, nes, Komiteto nuomone, iš esmės pritarus šiems principams, lengviau pasirinkti iš įvairių galimų techninių sprendimų.

1. Kontekstas

1.1 2005 m. gegužės 13 d. Komisijos narys László Kovács kreipėsi į EESRK su prašymu parengti tiriamąją nuomonę dėl bendros konsoliduotos pelno mokesčio bazės. Komisijos narys atkreipė dėmesį į tai, kad sukūrus tokią mokesčio bazę būtų išspręsta daugelis problemų, su kuriomis tenka susidurti bendrovėms, veikiančioms keliose ES valstybėse narėse. Pasiūlymą tvirtai remia verslininkai ir daugelis vyriausybių.

1.2 Nuo 2001 m. Komisija paskelbė keletą komunikatų ir pranešimų dėl pelno mokesčio, įskaitant 2001 m. spalio mėn. paskelbtą svarbų pranešimą dėl įmonių apmokestinimo.

1.2.1 Po 2004 m. liepos mėn. paskelbtų neoficialių dokumentų, kuriuose buvo kalbama apie bendrą konsoliduotą pelno mokesčio bazę, ir diskusijos Ministrų Taryboje buvo sudaryta speciali grupė iš valstybių narių ekspertų. Iki 2007 m. ši grupė nuodugniai tirs visus praktinius bendros mokesčio bazės įvedimo aspektus. Minėta diskusija, kaip ir ši nuomonė, yra išimtinai susijusi su pelno mokesčio skaičiavimo baze, o ne su pelno mokesčio tarifu. Joje taip pat nebuvo aptartas „apmokestinimo pagal buveinės valstybės taisykles“ („home-state taxation“) klausimas. Buvo kalbama tik apie galimą preliminarų konjunktūrinio pobūdžio projektą, nors bendra mokesčio bazė yra visuotinio masto projektas.

1.3 Diskusijoje buvo aptariama ne vien tai, kaip įvesti bendros pelno mokesčio bazės nustatymo sistemą, bet taip pat buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad ši bazė turi būti konsoliduota. Tai ypač aktualu bendrovėms, aktyviai veikiančioms kelete valstybių narių. Siekiant užtikrinti optimalų bendros pelno mokesčio bazės sistemos veikimą, būtina sudaryti sąlygas, kad šios bendrovės galėtų pereiti prie vienodos pelno mokesčio bazės ir bendrai skaičiuoti visos bendrovių grupės pelną. Taigi skaičiavimai būtų konsoliduoti. Todėl atsiranda poreikis kurti sistemas, kurios leistų nustatyti, kokią pelno dalį sukūrė kiekviena iš grupę sudarančių bendrovių.

1.4 Diskusijose buvo aptartas tik pelno mokestis, o ne apskritai visi įmonių apmokestinimo aspektai. Yra daug įmonių rūšių, pavyzdžiui, pelno nesiekiančios organizacijos ir fondai, ir valstybėse narėse jos skiriasi. Jei bendra mokesčių bazė būtų įvesta ribotos turtinės atsakomybės bendrovėms, pelno apmokestinimo požiūriu pasikeistų šių bendrovių ir kitų rūšių bendrovių santykiai. Taigi apmokestinant kitų rūšių bendrovių ir organizacijų pelną, gali prireikti nacionaliniu lygiu koreguoti nuostatas. Minėtoji Komisijos ir valstybių narių ekspertų grupė nenumatė šio aspekto; jis nenumatytas ir šioje nuomonėje.

2. Ankstesnės EESRK nuomonės dėl pelno mokesčio bazės

2.1 Problemas, kylančias dėl skirtumų tarp skirtingose ES valstybėse narėse taikomų pelno mokesčio bazių, EESRK nagrinėjo kelete savo nuomonių. EESRK siekia tikslo sukurti teisingas sąlygas laisvai konkurencijai, kuri būtų naudinga bendrovėms, veikiančioms tarpvalstybiniu mastu, išsaugant nacionalinių bendrovių apmokestinimo sistemų stabilumą⁽¹⁾. EESRK mano, kad iš pradžių derėtų pamėginti rasti sprendimą dėl bendros pelno mokesčio bazės ir tik po to pradėti nagrinėti mokesčio tarifų klausimą⁽²⁾.

2.2 Bendra pelno mokesčio bazė turėtų sudaryti galimybę sumažinti ar net visai panaikinti daugumą kliūčių, su kuriomis susiduria Europos Sąjungos bendrovės, plėtodamos veiklą tarpvalstybiniu mastu. Iš šių problemų galima būtų paminėti:

- dvigubą apmokestinimą,
- vidinės kainodaros taikymą tarpvalstybiniais sandoriais,
- nevienodą požiūrį į skirtingus rezervus, susijungiant bendrovėms, esančioms skirtingose valstybėse,

⁽¹⁾ Europos Sąjungos mokesčių politika – ateinančių metų prioritetai, EESRK nuomonė – OL C 48/18, 2002 02 21, p. 73.

⁽²⁾ Apmokestinimas Europos Sąjungoje: bendri principai, mokesčių įstatymų konvergencija ir galimybė priimti sprendimus kvalifikuota balsų dauguma, EESRK nuomonė – OL C 80/83, 2004 03 30, p. 139.

— pelno ar nuostolių paskirstymą reorganizuojant bendrovių, veikiančių kelete valstybių, grupes,

— įmonės, veikiančios kelete valstybių, patirtų nuostolių kompensavimą, ir

— skirtingas investicijų apmokestinimo taisykles.

2.2.1 Nors pelno mokestis yra vienas labai svarbių veiksnių kuriant palankią verslo aplinką, reikia nepamiršti, kad yra nemažai ir kitų lemiamų veiksnių, galinčių atlikti labai svarbų vaidmenį ir plėtojant tarpvalstybinę prekybą, ir pasirenkant įmonių veiklos vietą⁽³⁾.

2.3 EESRK taip pat pabrėžė, kad problemų kelia ne tik patys mokesčių bazių skirtumai. Esama ir daugybės praktinių skirtumų tarp taikomų teisės aktų, susijusių, pavyzdžiui, su mokesčių surinkimo tvarka, reikalaujamais pateikti apskaitos dokumentais ir ginčų sprendimu. Kai kurias šių problemų gali pavykti sumažinti priėmus konkrečias taisykles, kurių reikia įvedant bendrą mokesčių bazę⁽⁴⁾.

2.3.1 Didžiausias praktinis pranašumas, kurį suteiks bendra mokesčių bazė, tikriausiai yra tai, kad bendrovėms reikės gerai išmanyti tik vieną teisės aktų rinkinį ir jo taikymą. Užtuot vedus atskirą skirtingų bendrovės vienetų apskaitą, bus galima vesti vienodą apskaitą visos bendrovės mastu. Tai leis ne tik sukurti teisingesnes sąlygas konkurencijai, bet ir padidinti bendrovių bei mokesčių administravimo įstaigų darbo efektyvumą⁽⁵⁾.

2.4 EESRK taip pat ragino išplėsti diskusiją dėl bendros mokesčių bazės, įtraukiant į ją ne tik pagrindinę problemą, bet ir tarpvalstybines problemas. Bendros mokesčių bazės įvedimas turi palengvinti ne tik bendrovių, veikiančių kelete valstybių, bet ir bendrovių, veikiančių tik vienos valstybės teritorijoje, veikimą. Siekiant pagrindinio tikslo — užtikrinti teisingas konkurencijos sąlygas bendrovėms, veikiančioms kelete valstybių — neturi būti sukurta naujų skirtumų tarp minėtų bendrovių ir bendrovių, vykdančių veiklą tik nacionaliniu mastu.

2.4.1 Šioje srityje taip pat yra keliamas tikslas palengvinti mažų įmonių, kurios beveik visos veikia nacionaliniu lygiu, funkcionavimą. Šiuo atžvilgiu labai svarbu siekti sukurti paprastas ir aiškias apmokestinimo taisykles⁽⁶⁾.

⁽³⁾ Mokesčių konkurencija ir jos poveikis bendrovių konkurencin-gumui, EESRK nuomonė – OL C 149/16, 2002 06 21, p. 73.

⁽⁴⁾ Tiesioginis bendrovių apmokestinimas, EESRK nuomonė – OL C 241/14, 2002 10 07, p. 75.

⁽⁵⁾ Tiesioginis bendrovių apmokestinimas, EESRK nuomonė – OL C 241/14, 2002 10 07, p. 75.

⁽⁶⁾ Tiesioginis bendrovių apmokestinimas, EESRK nuomonė – OL C 241/14, 2002 10 07, p. 75.

2.5 Jau anksčiau EESRK atkreipė dėmesį į tai, kad bendra mokesčių bazė negali būti įvesta laisvu pasirinkimu, t. y. siūlant pasirinkti tarp vis dar išliekančios nacionalinės mokesčių sistemos ir specialios sistemos, skirtos bendrovėms, vykdančioms veiklą tarpvalstybiniu mastu. Todėl Komiteto nuomone, sukūrus bendrą pelno mokesčio bazę, ji turi būti privaloma ⁽⁷⁾.

2.6 EESRK nuosekliai laikėsi nuomonės, kad visomis įmanomomis priemonėmis būtina nustatyti sąsają tarp bendros mokesčių bazės taisyklių ir tarptautinius apskaitos standartus reglamentuojančių taisyklių. Komitetas supranta, kad tarptautiniai finansų apskaitos standartai, skirti tarptautinei apskaitai, gali būti taikomi tik kaip atskaitos taškas bendros mokesčių bazės taisyklėms nustatyti.

2.7 Ministrų Tarybos ir Europos Parlamento nesugebėjimo priimti sprendimo dėl bendros pelno mokesčio bazės nepageidaujamas rezultatas yra tai, kad pozicija, kurią bet kuriuo atveju teks priimti, šiuo metu yra atsidūrusi ant EB Teisingumo Teismo stalo. Kol egzistuos skirtumai tarp apmokestinimo sistemų, tol bus reikalingi su jomis susiję Teismo sprendimai. Taigi su vidaus rinka susiję Teisingumo Teismo sprendimai veikia valstybių narių mokesčių sistemas, nors jokie politiniai sprendimai dar nebuvo priimti. ⁽⁸⁾ ⁽⁹⁾ Ši teiginį aiškiai iliustruoja neseniai EB Teisingumo Teisme išnagrinėta „Marks and Spencer“ byla.

2.8 EESRK pageidavimas numatyti įmonių apmokestinimą pasirenkant platesnę politinę perspektyvą reiškia, kad mokesčių neutralumą būtina suvokti siejant jį ne tik su įmonių pelno mokesčiu, bet ir su kitais dviem gamybos veiksniais — darbu ir kapitalu. Tačiau ši principinė pozicija visų pirma yra susijusi su pasirinktu mokesčių tarifu ⁽¹⁰⁾.

2.9 Integracija ir padidėjusi konkurencija — tarpusavyje susiję reiškiniai, galintys padidinti efektyvumą ir paspartinti augimą. Tačiau tai taip pat reiškia, kad bendrovės, nesugebančios atlaikyti padidėjusios konkurencijos, negalės kompensuoti savo žemo produktyvumo sumažintų įmonių mokesčių sąskaita. Siekiant teigiamų integracijos rezultatų, būtina atmesti galinčius iškraipyti konkurenciją įmonių apmokestinimo aspektus ⁽¹¹⁾.

2.10 Įvedus bendrą ir, tikėtina, privalomą mokesčių bazę, atsiras daug daugiau galimybių kontroliuoti mokesčių mokėjimą, nes valdžios institucijoms pakaks išmanyti vieną apmokestinimo sistemą ir šios institucijos galės lengviau bendrauti vienos su kitomis. Dėl šios priežasties bus daug lengviau nustatyti daugelį mokesčių vengimo atvejų. Neribojančios

bendros mokesčių bazės sistemos nustatymas — leidžiant pasirinkti tarp bendros sistemos ir nacionalinės sistemos, pagal kurią ir toliau bus nustatoma išimtinai nacionaliniu lygiu veikiančių bendrovių pelno mokesčio bazė — sukurs sąlygas, kai ne bendrovės, o valstybės turės valdyti keletą apmokestinimo sistemų.

3. Keletas su pelno mokesčiu susijusių faktų

3.1 Įplaukos, gaunamos iš pelno mokesčio, skiriasi pagal tai, kurioje šalyje mokesčiai yra renkami. Šį reiškinį visų pirma galima paaiškinti skirtingais mokesčių tarifais (nuo 12,5 iki 40 %), tačiau kadangi skirtingose valstybėse mokesčių bazės skiriasi, nėra visiškai aišku, kiek įtakos įplaukų skirtumams turi skirtingi mokesčių tarifai ⁽¹²⁾.

3.2 Komisija pateikė informaciją apie vadinamąjį „paslėptąjį mokesčių tarifą“, t. y. santykinį dydį, kuris parodo, kokia bendrovės pelno dalis iš tiesų skiriama sumokėti mokesčiams, nes aptariant dažniausiai lyginami tik patys mokesčių tarifai. Toks palyginimas gali klaidinti, nes, pavyzdžiui, didelių mokesčių tarifų atveju įplaukos iš mokesčių gali būti gana nedidelės, jei yra leidžiami dideli atskaitymai. Įplaukos iš mokesčių gali skirtis ir dėl skirtingo mokesčių surinkimo efektyvumo bei veikiančių kontrolės priemonių. Naujų veiksmingų sprendimų mokesčių sistemos administracinio organizavimo srityje įgyvendinimas taip pat yra svarbus lėšų, kurias bendrovė turi skirti pelno mokesčiui sumokėti, atžvilgiu ⁽¹³⁾.

3.3 1990 m. EBPO pažymėjo, kad 60 % visos pasaulinės prekybos vyksta bendrovių grupių viduje. Todėl nacionalinių apmokestinimo sistemų skirtumai tampa problema, kai jos yra taikomos šioms tarptautinėms korporacijoms.

3.4 Sudėtinga kiekybiškai įvertinti ekonominį bendros pelno mokesčio bazės poveikį. Neseniai atliktoje analizėje šios bazės įvedimo poveikis BNP įvertintas 0,2–0,3 %. Vertinant remtasi tik bazės nustatymo taisyklėmis, neatsižvelgiant nei į konsolidavimą, nei į administracinių išlaidų sumažėjimą. Be to, reikėtų nepamiršti fakto, kad pelno mokestis sudaro apie 3 % BNP ⁽¹⁴⁾.

3.5 Šiuo metu didžiąją dalį tarpvalstybinės veiklos vykdo didžiosios bendrovės, todėl joms kyla problemų dėl įmonių apmokestinimo sistemų skirtumų. Tačiau bendrovės, veikiančios kelete valstybių, yra sukaupusios reikiamą patirtį ir yra pajėgios susidoroti su papildomomis išlaidomis. Vis dėlto skaudžiausiai apmokestinimo sistemų skirtumai paveikė mažas ir vidutines įmones, kurios planavo išplėsti savo veiklą už

⁽⁷⁾ Tiesioginis bendrovių apmokestinimas, EESRK nuomonė – OL C 241/14, 2002 10 07, p. 75.

⁽⁸⁾ Vidaus rinka be mokesčių kliūčių, vykdomos iniciatyvos ir likę iššūkiai, OL C 117/10, 2004 04 30, p. 41.

⁽⁹⁾ 2003–2004 m. EB Teisingumo teismas priėmė sprendimus dėl 25 bylų tiesioginių mokesčių srityje.

⁽¹⁰⁾ Tiesioginis bendrovių apmokestinimas, EESRK nuomonė – OL C 241/14, 2002 10 07, p. 75.

⁽¹¹⁾ Apmokestinimas Europos Sąjungoje: bendri principai, mokesčių įstatymų konvergencija ir galimybė priimti sprendimus kvalifikuota balsų dauguma. EESRK nuomonė – OL C 80/83, 2004 03 30, p. 139.

⁽¹²⁾ Tiesioginis bendrovių apmokestinimas, EESRK nuomonė – OL C 241/14, 2002 10 07, p. 75.

⁽¹³⁾ Apmokestinimas Europos Sąjungoje: bendri principai, mokesčių įstatymų konvergencija ir galimybė priimti sprendimus kvalifikuota balsų dauguma. EESRK nuomonė – OL C 80/83, 2004 03 30, p. 139.

⁽¹⁴⁾ Bendradarbiavimo mokesčių srityje ekonominis poveikis išsiplėtimoje Europos Sąjungoje, *Copenhagen Economics* (2005 m. leidimas, p. 36)

buveinės valstybės ribų, bet šio sumanymo atsisakė. Bendros taisyklės gerokai sumažintų kliūtis, trukdančias įmonėms pradėti plėsti veiklą už vienos valstybės ribų. Šiuo požiūriu atsiveria didelės perspektyvos didesnei integracijai ir stipresnei konkurencijai, kurios galėtų būti vieni didžiausių bendros pelno mokesčio bazės skaičiavimo sistemos pranašumų.

4. Bendri sprendimai, iki šiol priimti pelno mokesčio srityje

4.1 Iki šiol priimtose tik trys direktyvos, reglamentuojančios pelno mokesčio sritį. Patronuojančių ir dukterinių bendrovių direktyva (90/435) nustato, kad dividendai, gaunami iš kitoje šalyje esančios dukterinės bendrovės, nebus apmokestinami patronuojančios bendrovės valstybėje narėje. Tačiau neapmokestinimo statusą gali pakeisti taisyklė, leidžianti mokesčių, sumokėtų dukterinės bendrovės valstybėje, sumą atimti iš mokesčių, mokamų patronuojančios bendrovės valstybėje, sumos.

4.2 Jungimosi direktyva (90/434) reglamentuoja apmokestinimą reorganizuojant bendroves. Nors nėra jokio civilinės teisės įstatymo, reglamentuojančio tarpvalstybinį įmonių jungimąsi ir skaidymąsi, šios direktyvos nuostatos kol kas neapima šios srities. Ši direktyva iš esmės reglamentuoja turto perleidimą vykdant tam tikrą veiklą.

4.3 Trečioji neseniai priimta direktyva susijusi su palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimų tarp asocijuotų bendrovių apmokestinimu (2003/49). Direktyva panaikina išskaičiuojamąjį mokesťį vykdant tokio pobūdžio tarpvalstybinius mokėjimus.

4.4 Nuo 1997 m. galioja Įmonių apmokestinimo elgesio kodeksas, kurio nuostatomis vadovaudamasi valstybės narės neturėtų stengtis pritraukti investicijų naudodamos žalingas priemones mokesčių srityje. Kodekso nuostatos įpareigoja valstybes neįvesti naujų žalingų mokesčių ir peržiūrėti šiuo metu galiojančias nuostatas. Prie kodekso pridodamas 66 mokesčių priemonių, kurios laikomos žalingomis, sąrašas. Šiuo metu šių priemonių laipsniškai atsisakoma.

5. Diskusija dėl techninių aspektų

5.1 Mokesčių bazės skaičiavimo srityje labiausiai skiriasi skirtingų valstybių taisyklės, reglamentuojančios atskaitymus, kuriuos leidžiama atimti iš mokesčių bazės prieš skaičiuojant mokesčius, todėl tai labai svarbus klausimas, kurį valstybės narės turi aptarti. Šioje srityje Komitetas norėtų atkreipti ypatingą dėmesį į tai, kad būtina sukurti plačią pelno mokesčio bazę. Tačiau reikėtų turėti omenyje, kad dėl platesnės bazės gali prireikti peržiūrėti mokesčių tarifus.

Deja, diskusiją reikia pradėti nuo pagrindinių dalykų. Jau dabar galima išskirti dvi skirtingas išlaidų rūšis pagal tai, ar šios išlaidos bus laikomos įprastinėmis išlaidomis ir į jas bus atsižvelgta skaičiuojant mokesčių bazę, ar jas reikėtų atimti iš pelno po mokesčių bazės nustatymo. Mokesčių sistemos ekspertams vis dar lieka nemažai klausimų, kuriuos jie turės išspręsti kurdami bendras nuostatas.

5.2 Mokesčių bazės sistema turi būti konkurencinga, siekiant Europos Sąjungoje sukurti palankias sąlygas investicijoms. Tačiau apmokestinimo sistema apskritai neturi turėti įtakos investicijų rūšiai ar daryti poveikio pasirenkant valstybę narę, kurioje bus investuojama. Sprendimą turi lemti rentabilumas, o ne žinojimas, kaip finansuoti investiciją. Be jokios abejonės, būtina turėti galimybę skatinti, pavyzdžiui, aplinkai palankias investicijas arba nukreipti jas į probleminius regionus, tačiau siekiant šių tikslų geriau tiktų naudoti kitokias priemones, o ne pelno mokesčio bazę.

5.2.1 Be to, būtina išlaikyti aiškią demarkacinę liniją, skiriančią pelno ir pajamų mokesčius. Dividendų akcininkams išmokėjimas yra su pajamų mokesčiu susijęs klausimas, todėl jis neturėtų būti įtrauktas aptariant įmonės pelno apmokestinimą. Pajamų mokesčio klausimas apskritai neturi įtakos priimant sprendimą dėl vietos, kurioje ketinama plėtoti korporacijos veiklą.

5.3 Jei ir pavyktų susitarti dėl bendros mokesčių bazės sistemos, joje turėtų būti numatytos diferencijuotos taisyklės tam tikriems sektoriams. Pavyzdžiui, tam tikruose sektoriuose galima būtų nustatyti specialias taisykles, taikomas rezervams. Tokios taisyklės būtų itin aktualios bankų ir finansų sektoriuose, ypač gyvybės draudimo sektoriuje, kuriuose rezervai dažnai yra ypač svarbūs. Kitas pavyzdys galėtų būti miškininkystė; išskirtiniais atvejais šiame sektoriuje pajamos gali būti gaunamos tik kartą per šimtą metų.

5.4 Kitas aspektas, kurį reikėtų numatyti, yra įmonės finansavimas, t. y. ar įmonė yra iš esmės finansuojama lėšomis, gautomis iš paskolų, ar nuosavomis lėšomis. Jei už paskolą sumokėtas palūkanas bus leidžiama atimti iš apmokestinamųjų pajamų, tik nedidelė dalis įmonės pajamų bus apmokestinta kaip keletui akcininkų paskirstytinas pelnas. Jei įmonė nėra paėmusi jokių paskolų ir yra finansuojama tik iš nuosavų įmonės lėšų, visos įmonės pajamos bus apmokestintos kaip pelnas. Būtina kiek tik įmanoma stengtis išvengti pelno mokesčio poveikio pasirenkant įmonės kapitalo finansavimo šaltinius.

5.5 Kai bus nuspręsta, kokie atskaitymai leistini, liks tik nuspręsti, kada ir kaip jais galės būti mažinamos apmokestinamosios pajamos. Didžiausias skirtumas tarp valstybių narių susijęs su klausimu, ar kiekviena investicija turi būti nurašoma atskirai, ar visos jos gali būti sujungtos ir apskaitomos kartu. Bendrą nurašymo sistemą įmonėms tvarkyti paprasčiau, nes nereikia atskirai vesti apskaitos kiekvienam įrengimui ar įrangos komplektui.

5.6 Norint įvesti konsoliduotos mokesčio bazės sistemą, pagal kurią bendrai skaičiuojamas visos bendrovių grupės pelnas, būtina apibrėžti, kas gi yra bendrovių grupė. Egzistuoja dvi tokio apibrėžimo alternatyvos: pagal turimų akcijų dalį kiekvienoje iš grupės priklausančių bendrovių arba pagal kiekvienos grupės bendrovės veiklą, susijusią su patronuojančios bendrovės veikla. Veikiausiai teks suderinti abu šiuos kriterijus, nes nėra jokio reikalo įvesti konsoliduotą mokesčių bazę bendrovėms, priklausančioms tiems patiems savininkams, bet veikiančioms skirtinguose sektoriuose.

5.7 Pasiėkus susitarimą dėl mokesčio bazės, naudojamos skaičiuojant bendrovių pelno mokestį, išlieka konsolidavimo problema — kaip paskirstyti bendrovės, veikiančios kelete valstybių, pelną tarp šių valstybių? Siekiant išvengti apmokestinimo sistemos panaudojimo pelnui perskirstyti, bendros mokesčių bazės nepakanka; dar būtina sukurti paprastą ir logišką sistemą, kurią naudojant būtų galima paskirstyti bendrovės pelną tarp valstybių narių, t. y. tarp valstybių, turinčių skirtingus mokesčių tarifus. Pelną, kurios skirtingose valstybėse gauna verslo vienetai, sudarantys vieną bendrovę, sujungimas neišvengiamai prisideda prie mokesčių administravimo įstaigų bendradarbiavimo plėtojimo.

5.7.1 Atsižvelgiant į šiuos reikalavimus, gali būti tikslinga panagrinėti Kanadoje naudojamą sistemą, pagal kurią pusė pelno yra paskirstoma atsižvelgiant į darbo jėgos pasiskirstymą, o kita pusė — į pardavimų pasiskirstymą.

5.8 Kad pelno perskirstymas galėtų veiksmingai funkcionuoti praktiškai, būtina suvienodinti ne tik mokesčio bazės skaičiavimo, bet ir kitas taisykles. Pavyzdžiui, skaičiavimai turėtų būti atliekami kasmet ir mokesčiai visose valstybėse turėtų būti mokami tuo pačiu metu. Taip pat turėtų būti privalomas standartinis elektroninis pinigų pervedimas.

5.9 Vienas svarbiausių bendros mokesčių bazės įvedimo rezultatų yra tai, kad sistema bus skaidri. Šiuo metu naujokui akivaizdus tik vienas duomuo — mokesčio tarifas. Norint pademonstruoti, kaip smarkiai gali klaidinti šis skaičius, pakanka palyginti pelno mokesčio tarifus ir BNP dalį, kurią sudaro įplaukos, gaunamos iš šio mokesčio. 2003 m. skaičiai rodo, kad mažiausią dalį įplaukos iš pelno mokesčio sudaro Vokietijos BNP, t. y. 0,8 %, o mokesčio tarifas šioje valstybėje yra 39,5 %. Galbūt tam tikru mastu čia derėtų išnagrinėti ryšį su mokesčių bazės nustatymo problema. Įplaukos iš pelno mokesčio sudaro vidutiniškai 2,7 % naujųjų valstybių narių BNP, o jose taikomi mokesčių tarifai svyruoja nuo 35 iki 15 %. Daugumos senųjų valstybių narių, kuriose pelno mokesčio tarifas svyruoja nuo 38 iki 12,5 %, įplaukos iš pelno mokesčio sudaro apie 3 % BNP⁽¹⁵⁾. Labai svarbu, kad tokie dideli ir netikėti skirtumai būtų matomi — tai domintų ne tik bendroves, bet ir rinkėjus, žvelgiant iš demokratinės perspektyvos.

6. Bendros konsoliduotos pelno mokesčio bazės principai⁽¹⁶⁾

6.1 Plati apmokestinimo bazė

Apmokestinimo tikslas yra finansuoti piliečių gerovę. Todėl mokesčių bazė turėtų būti kiek įmanoma platesnė. Plačios mokesčių bazės taip pat padeda maksimaliai sumažinti ekonominius iškreipimus, nes sudaro galimybę taikyti gana žemus mokesčio tarifus.

⁽¹⁵⁾ Mokesčių sistemos struktūros Europos Sąjungoje, *Copenhagen Economics* (2005 m. leidimas)

⁽¹⁶⁾ Principų pateikimo tvarka nėra susijusi su šių principų svarba.

6.2 Neutralumas

Bendra pelno mokesčio bazė turi būti neutrali įvairių galimų investicijų atžvilgiu ir neiškraipyti konkurencijos tarp sektorių. Sprendimai dėl bendrovės veiklos vietos ir kur techniniu požiūriu bus nustatoma mokesčių bazė turi būti priimami tik remiantis realiais ekonominiais argumentais. Neutrali mokesčių bazė padeda užtikrinti sąlygas teisingai ir laisvai bendrovių konkurencijai.

6.3 Paprastumas

Bet kokios bendros taisyklės visų pirma turi būti paprastos, aiškos ir skaidrios. Siekiant paprastumo, kai kalbama apie mokesčius, turėtų būti nustatyta sąsaja su tarptautiniais apskaitos standartais, kuriuos jau taiko nemaža dalis bendrovių. Paprastesnės sistemos taip pat galima sukurti suvienodinus taisykles, reglamentuojančias kada ir kaip turi būti atlikti mokėjimai.

6.4 Efektyvumas

Apmokestinimas turi būti efektyvus, įskaitant ir nesudėtingą jo kontrolę, kad galima būtų išvengti mokesčių klaidų ir kovoti su sukčiavimu šioje srityje.

6.5 Pastovumas

Labai svarbu, kad apmokestinimo sistemos būtų pastovios. Bendrovės investicijos yra grindžiamos ilgalaikėmis perspektyvomis; kadangi mokesčių sistemos yra vienas sprendimų lemiančių veiksnių, jos neturėtų būti pernelyg daug keičiamos.

6.6 Teisėtumas

Sistamai turi pritarti tie, kam ji turės tiesioginės įtakos, t. y. socialiniai partneriai, ir apskritai visi gyventojai, nes ji bus naudojama viešajam sektoriui finansuoti.

6.7 Teisingumas

Naudojant bendrą pelno mokesčio bazę apskaičiuoto pelno paskirstymas tarp atitinkamų valstybių narių yra teisingos sistemos pagrindas. Teisingas paskirstymas užtikrina valstybių narių teisę laisvai pasirinkti mokesčių tarifų lygį.

6.8 Tarptautinė konkurencija

Nustatant mokesčio bazę taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kaip šią sistemą pavyks suderinti su trečiosiose šalyse veikiančių įmonių apmokestinimo sistemomis.

6.9 Privalomas pobūdis

Siekiant išvengti naujų skirtumų apmokestinimo srityje atsiradimo valstybių narių viduje, optimaliu atveju mokesčių bazės taisyklės turi būti privalomos ir bendrovėms, vykdančioms veiklą tarpvalstybiniu mastu, ir įmonėms, veikiančioms tik vienoje valstybėje. Jei bendra sistema atitiks bendruosius principus ir bendrovė ją įvertins kaip gana paprastą ir konkurencingą, ginčas dėl to, ar ji turi būti privaloma, ar laisvai pasirinkama, bus daugiau teorinis. Taigi pats sistemos pobūdis nulems, ar bus abejojama dėl sistemos privalomumo.

6.10 Laikinosios ir pereinamojo laikotarpio taisyklės

Leidimas bendrovėms laisvai pasirinkti gali būti visiškai priimtina laikinoji sistema. Tokiam dideliame pakeitimui kaip bendros

pelno mokesčio bazės įvedimas taip pat gali prireikti nustatyti pereinamojo laikotarpio taisykles. Kitas sprendimas galėtų būti laikinoji sistema, kuri užtikrintų didesnę lankstumą diegiant bendrą sistemą.

6.11 Lanksčios sprendimų priėmimo procedūros

Nors įmonėms reikalinga pastovi, ilgą laiką nesikeičianti apmokestinimo sistema, dėl pasaulyje vykstančių permainų arba siekiant panaikinti sistemos trūkumus būtina numatyti galimybę iš dalies ją keisti. Pavyzdžiui, gali atsitikti taip, kad sistemos veikimo rezultatai bus ne tokie, kokių tikėtasi. Todėl priimant su bendra sistema susijusius sprendimus būtina kartu numatyti taisykles, kurios leistų užtikrinti lankstų būtinų pataisų įgyvendinimą.

2006 m. vasario 14 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Anne-Marie SIGMUND

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Energijos efektyvumo

(2006/C 88/13)

2005 m. birželio 7 d. laišku Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Energijos efektyvumo

Transporto, energijos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. sausio 31 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Stéphane Buffetaut.

424-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. vasario 14–15 d. (vasario 14 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 78 nariams balsavus už, 2 — prieš ir 1 susilaikius.

1. Išvada: reikia skatinti energijos efektyvumą

1.1 Energijos efektyvumo siekis verčia įmones nuo šiol sudaryti savanoriškas sutartis, kurios daugeliu atveju yra jų atsakas į su energijos brangimu susijusius iššūkius.

1.2 Europos Sąjunga atliktų ypač naudingą vaidmenį rinkdama informaciją apie gerą praktiką ir naujoves šioje srityje. Energetikos GD galėtų tapti informacijos apie energijos efektyvumą centru.

1.3 Visuomenės informavimo kampanijos gali būti labai naudingos. Kad jos būtų veiksmingos, jas reikia vykdyti reikia priartinti prie galutinių vartotojų ir susijusių profesinių sektorių. Atsakomybę turi prisiimti nacionalinės ir vietos valdžios institucijos.

1.4 Galiausiai, naujų teisės aktų kūrimas turėtų būti ne taisyklė, o išimtis, kadangi teisinės priemonės jau yra priimtose ir reikia įvertinti jų įgyvendinimą.

1.5 Energijos efektyvumas nėra tik šūkis, prabanga ar menkiniekis. Tarptautiniu mastu vis augant energijos paklausai, ypač dėl sparčiai augančios ekonomikos šalių Kinijos, Indijos arba Brazilijos vystymosi, juo yra suinteresuoti piliečiai, įmonės, valstybės narės ir Europos Sąjunga. Tarptautinė energijos agentūros duomenimis iki 2030 m. pasaulinis energijos poreikis išaugs 60 proc., tuo tarpu Europos Sąjungos, sunaudojančios 80 proc. iškastinio kuro, energijos importas per tą patį laikotarpį išaugs nuo 50 proc. iki 70 proc. Tačiau lyginant su šalimis tiekėjomis ir su kitomis šalimis vartotojomis, Europos Sąjunga nėra vienintelė pasaulinės energetikos rinkos dalyvė. Būtent todėl tuometinis Tarybos pirmininkas Tony Blair, spalio mėnesį Hampton Court vykusiame neformaliame aukščiausio lygio susitikime pasisakė už bendros energetikos politikos kūrimą.